

Kyrkvärd i Svenska kyrkan i Bryssel - handbok

Församlingsherde Tina Haettner Blomquist och kyrkvärd Christian Bondeson-Eggert

3. upplagan - 15 september 2024

1.	Vad gör en kyrkvärd?.....	3
2.	Organisation och planering	4
	Gudstjänstschema	4
	Kyrkvärdssamordnare	4
	Förhinder	4
	Två kyrkvärdar per gudstjänst	4
3.	Söndagens gudstjänst.....	4
	Innan gudstjänsten	4
	Bön.....	4
	Förberedelser	5
	Välkommen	5
	Klockringning	5
	Procession	5
	Textläsningar	5
	Kyrkans förbön	5
	Kollekt.....	5
	Måltiden	5
	Procession ut	6
	Efter gudstjänsten	6
4.	Litteratur.....	6
5.	Kontakt	6

Välkommen som kyrkvärd i Svenska kyrkan i Bryssel! Som kyrkvärd och gudstjänstvärd är man värd i "Guds tjänst" och har som sin främsta uppgift att skapa delaktighet och hemkänsla för gudstjänstdeltagarna. Alla som kommer till kyrkan ska känna att de har ett utrymme där, att de är inkluderade och att de tillsammans med dem som tjänstgör blir en del av ett sammanhang. I denna handbok hittar du praktisk information som underlättar för dig som är kyrkvärd i Svenska kyrkan i Bryssel. Synpunkter på texten mottages tacksamt.

1. Vad gör en kyrkvärd?

Som kyrkvärd **förbereder** du gudstjänsten, till exempel genom att tända altarljusen och dela ut psalmböcker och hälsa alla besökare välkomna. **Under** gudstjänsten läser du söndagens texter, samlar in kollekt, leder förbönen och är med och delar ut nattvarden. **Efter** gudstjänsten räknar och redovisar du kollekten, och deltar i kyrkkaffet.

I våra roller som kyrkvärdar utgår vi från "gudstjänstens kärnvärden"; ord som beskriver olika faktorer som styr gudstjänstupplevelsen och ger ledning till hur en öppen och välkomnande gudstjänst kan skapas. För församlingens kyrkvärdar är följande ord och faktorer viktiga (utan inbördes rangordning):

- Delaktighet
- Öppenhet
- Gemenskap
- Helighet
- Igenkännande

Hur ser en typisk kyrkvärd ut? Hur som helst, är det enkla svaret. De frivilliga som är kyrkvärdar i Svenska kyrkan i Bryssel ser ut på många olika sätt, och representerar olika bakgrunder och erfarenheter.

Det vi har gemensamt är att vi ställer upp några gånger per termin och förbereder söndagens gudstjänst med att lägga fram psalmböcker och tänder altarljusen, tar emot besökare, läser texter ur bibeln och förbön, tar upp kollekt, delar ut nattvardsvinet. Inget konstigt, och ändå så speciellt och högtidligt att få vara med om.

Dessutom är vi del av en uråldrig tradition: redan på 400-talet i Rom finns det dokumenterat hur lekmän hade ansvar för praktiska angelägenheter kring församling och gudstjänstliv.

Här hittar du praktisk information som underlättar för dig som är kyrkvärd i Svenska kyrkan i Bryssel. Synpunkter på texten mottages tacksamt.

2. Organisation och planering

Gudstjänstschema

Församlingsprästen sammanställer före varje termin ett **gudstjänstschema** som listar alla gudstjänster med söndagens namn, liturgisk färg, årgång, tjänstgörande präst och musiker, samt kyrkvärd/-ar. Det är upp till kyrkvärdssamordnaren att se till att det finns kyrkvärddar för alla de gudstjänster som kräver en kyrkvärd (till exempel har vi inga kyrkvärddar på de kortare onsdagsmässorna).

Kyrkvärdssamordnare

Kyrkvärdssamordnaren kontaktar innan terminens början de frivilliga kyrkvärdarna och ber dem inkomma med **förslag på söndagar som de inte är tillgängliga**. Baserat på detta fördelar kyrkvärdssamordnaren kyrkvärdarna över terminen. När kyrkvärdsschemat är färdigt så införellemas det med gudstjänstschema.

Förhinder

Om **kyrkvärden får förhinder så är det upp till honom eller henne att ordna med en ersättare**.

Två kyrkvärddar per gudstjänst

Sedan höstterminen 2024 har vi **två kyrkvärddar** per gudstjänst. Detta möjliggör att kunna möta gudstjänstbesökaren redan vid kyrkans entré och inte först uppe vid kyrksalen. De som känner sig osäkra eller obekväma med vissa uppgifter kan då också medverka i en mer undanskymd roll. De olika uppgifterna kan delas upp enligt följande (dock valfritt):

- **Förste, eller ordinarie kyrkvärd, har huvudansvaret**, tar emot vid gudstjänstlokalen, bär nattvardsgåvorna, läser från bibeln och förbönen, samt delar ut vinet vid måltiden.
- **Andre, eller extraordinarie kyrkvärd**, tar emot vid kyrkans entré, bär processionskorset, assisterar vid kollektupptagningen, kollektträknningen och redovisningen.

3. Söndagens gudstjänst

Innan gudstjänsten

Det är klokt att i förväg läsa igenom den bibeltext man ska läsa under gudstjänsten. Den hittar du i **Den svenska Psalmboken med tillägg** s 1258 samt på kyrkans webbplats (Kyrkoårets bibeltexter <https://www.svenskakyrkan.se/kyrkoaret/bibeltexter>).

Bön

Präst, musiker och kyrkvärddar samlas för en **kort genomgång och bön kl 10.20** i sakristian eller på annat ställe som prästen finner lämpligt.

Förberedelser

Efter bönen kan kyrkvärden **lägga agendor (gudstjänstprogram) i psalmböckerna** (om kyrkvärden inte gjort det innan bönen). Kyrkvärden tänder **altarljusen**.

Kyrkvärden **hälsar de som kommer till kyrkan välkomna nere vid entrén** och berätta att psalmbok med agenda finns vid ingången till kyrksalen.

Om det finns **två kyrkvärdar** så står **förste kyrkvärd utanför kyrksalen** och **andre kyrkvärd nere vid entrén**.

Välkommen

Prästen **hälsar välkomna innan klockringningen** och **presenterar de medverkande** i dagens gudstjänst med förnamn.

Klockringning

Kyrkvärden **ringer i kyrkklockan 3x3 gånger**, s.k. angelus-ringning (lyssna till exempel på [The Angelus Bell \(youtube.com\)](https://www.youtube.com/watch?v=TheAngelusBell)).

Procession

Efter klockringningen går vi in i **procession**. Kyrkvärden bär nattvardsgåvorna och prästen bågaren. Andre kyrkvärd bär processionskorset. **Processionskorset bärs in till vänster** om altaret och **placeras i foten bakom altaret**. En vit cirkel markerar hur korset ska placeras (vit cirkel på korset mot vit cirkel på foten). Kyrkvärden går före prästen **bakom altaret** och ställer gåvorna på altaret, **vinkannen på vänster sida** och **oblatasken på höger sida**. Prästen ställer bågaren i mitten.

Textläsningar

Kyrkvärden läser både **Dagens bön**, samt texterna ur **Gamla Testamentet** och **Episteln**. Kyrkvärden avslutar med att säga: "Så lyder Guds ord". Församlingen svarar: "Gud vi tackar dig."

Kyrkans förbön

Kyrkvärden leder **Kyrkans förbön**. Underlag finns i förbönsboken. Det finns också utrymme att lägga till egna böneämnen. Vi ber också för församlingarna enligt **biskopens förbönsskalender** som ligger i förbönsboken.

Kollekt

Kyrkvärdarna tar upp **kollekten med kollekthåvarna**. Kyrkvärdarna går sedan fram med kollekthåvarna till **prästen som välsignar dem**, varefter kyrkvärdarna lägger dem på **golvet framför altaret**.

Måltiden

Vid måltiden hjälper kyrkvärden prästen att dela ut gåvorna. Prästen delar ut brödet.

Kyrkvärden delar ut vinet och säger **"Kristi blod för dig utgjutet"**. När alla har tagit emot gåvorna ger prästen ett bröd till kyrkvärden och säger "Kristi kropp för dig utgiven". Därefter tar kyrkvärden vinet medan prästen säger "Kristi blod för dig utgjutet". Därefter tar prästen ett bröd och kyrkvärden säger "Kristi kropp för dig utgiven". Därefter ger kyrkvärden vinet till prästen och säger "Kristi blod för dig utgjutet".

Prästen och kyrkvärden går sedan **bakom altaret** och kyrkvärden **ställer bägaren på altaret** och **går tillbaka till sin plats**.

Procession ut

När **postludiet börjar** så går **andre kyrkvärd** fram och lyfter upp processionskorset, **förste kyrkvärden** går fram till altaret och tar nattvardsgåvorna.

Sedan går man i **procession till sakristian**, andre kyrkvärd först med processionskorset, sedan först kyrkvärd med nattvardsgåvorna, och sist prästen. Kyrkvärden ställer gåvorna på det lilla altaret i sakristian och prästen ställer bägaren i mitten. Prästen ber en **kort bön**.

Efter gudstjänsten

Kyrkvärden **räknar kollekten** tillsammans med någon, det ska alltid vara två som räknar kollekten. Om det är två kyrkvärdar så gör de detta tillsammans. Kyrkvärden skriver in i kollektboken och lämnar kollekten i ett **kuvert till prästen**, eller annan medarbetare i kyrkan om prästen inte är där, som låser in den i kassaskåpet.

När kollekten är räknad kontrollerar kyrkvärden att det är **snyggt och städat** i kyrksalen, och **släcker altarljusen** och eventuella andra ljus, liksom det elektriska ljuset.

Därefter går kyrkvärdarna ner till **kyrkkaffet**. Passa på att möta nya gudstjänstbesökare och få dem att känna sig extra varmt välkomna. Kanske har de frågor om gudstjänsten eller om vår kyrka – se till att vara påläst och uppdaterad om vad som är på gång i kyrkan och var en god **församlingsambassadör** (några litteraturtips nedan)!

4. Litteratur

Björksell, Lars; Jälmsjö, Maria; Widepalm, Ulrika, Tillsammans är vi Svenska kyrkan

Lindgren, Ulf, Värd i Guds tjänst: om människor, texter och föremål i kyrkans rum

Martling, Carl Henrik, Tjänst i heligt rum (utdrag [tjänst i heligt utdrag 7-9.pdf \(gaudete.se\)](#))

5. Kontakt

Församlingspräst Tina Haettner Blomquist tina.haettnerblomquist@svenskakyrkan.se

Kyrkvärd Christian Bondeson-Eggert (kyrkvärdssamordnare) christian.bondeson-eggert@svenskakyrkan.se